

e mendico.

Mendinga o *menina* 'penis d'un infant', mot del parlar infantil equivalent del port. *menino* 'petit' (també existent en molts parlars romànics, *DCEC/DECH*, MENIQUE, vol. IV, 44b48ss.), i en part confós amb *mandinga* 'noieta negra' (ibid. III, 801b20ss.). Anàlogament men. *menei* 'petitó'.

Mendós llatinisme rarament usat (igual que *mendax* i *mendacitat* que també s'han usat algun cop) dels ll. *mendax*, *mendosus*, 'mentider'.

Mendre, V. *menys* *Menei*, V. *mendinga* *Meneig*, *menejar*, V. *menar* i mà *Mener*, *menera*, *La Menera*, V. *mena* *Mener*, V. *menar* *Menerès*, V. *manerès* (MÀ) *Menergia*, V. *melangia* (MELAN-) *Meneró*, V. *mena* *Menescal*, V. *manescal* El pretès *menesó* 'sometent' potser no és més que un malentès del Lab. (1840) (cf. supra *menaço*) (si existeix, estaria per *mena-so*, paral·lel a *so-metent*)

MENESTER, del ll. MĪNĪSTĒRĪUM 'servei', 'ofici, càrrec, professió, funció', derivat de MINISTER, -TRĪ, 'servidor, oficial'. □ 1.ª doc.: *menestir* i *mester* S. XIII, *menester* almenys des del xv.

«-- Gardar-nos devem -- de supèrbia, e que dejunem la senta quatreanta -- ab bona voluntad, e que devem atendre a Sancte Eclésia, a odir nostres *menestirs* e que Déu nos parcesque nostres pecats --», *Homilies*, 7r3; forma que també es troba, repetidament, en les *VidesR*: «a él és donat poder sobre les greus causes que perta<n>yen al *menestir* divinal», 210v2, traduïnt *ministerium* (645.19), text en lo qual *mester* s'usa per traduir el ll. *mysterium* 'misteri' (vegeu diversos exs. d'una cosa i altra en el gloss. I, 159). En un i altre text es tracta, doncs, del ministeri de l'oficiant religiós que diu la missa etc. La terminació -ir és el resultat normal de -ĪRĪU en català (reducció de la diftongació *ĭe* del català preliterari, davant palatal).

En general, però, en aquest mot el resultat fonètic rigorós fou reemplaçat per la terminació quasi igual -er provinent del freqüentíssim sufix -ARIUM: d'aquí les formes corrents a l'Edat Mitjana *mester* i *menester*; resultat aquella d'una síncope ultrancera, MINIST- > MINST-, que, ajudant la peculiar estructura fonètica, era facilitada pel freqüent ús proclític en locucions modals, fenomen comú en el resultat que tingué aquest mot en les altres llengües romàniques (fr. *me(s)tier*, oc. *mestier*, it. *mestiere*, cast. ant. *mester*): també hi cooperà una confusió vulgar amb *mysterium* (com exposo en l'article del *DECH*). Al costat d'això, de tota manera, persistí la pronúncia més plena *menester*, sense síncope i conforme a l'evolució fonètica més normal, i és la que ha acabat per superposar-se a l'altra en la història de la llengua.

En el període més antic del cat. medieval es troba *mester*: cosa general en els docs. del S. XIII, en Llull, Jaume I, Muntaner, Pere el Cerimoniós¹ etc.; la variant *menester* apareix ja en Eiximenis, StVicentF etc.

Mester: «clam mercé a la vostra seig<n>oria -- per ço car a mi é cuita e *mester* gran, que no pux

segir lo pleit --, que vós me fermets -- una poca de renda --», carta d'un capellà de Segarra al bisbe d'Urgell c. 1260 (PPujol, *Doc.VgUrg.*, 20.9); «totes hores que los ciutadans se vulen o *mester* los sia, poden fer comú --», *CosfT.* (Ol., 17; ms. f.º 6v, 18b). És també la forma que figura en docs. ross. de 1284 i 1298 (RLR IV, 363; v, 97), i en altres passatges de les *VidesR*. I és la que, en totes les accs. del mot, trobem en Llull: «Si sabiets nulles coses per -- honrar nostra Dona, precvos que les me mostrets; car plena és -- de virtut, e per açò haurie-m *mester* complida intelligença ab la qual la pogués complidament conèxer», *Blanq.* (NCI. II, 40).

En Llull també sovint amb el significat de 'ofici, professió': *Blanq.* II, 79.3; «lo sabater no nodrí son fill a negun *master*, e vestie-l molt bé», *Merav.* (NCI. III, 174); «dels *mesters* de sabaters, de sahonadors e de blanquers» en doc. ross. de 1392, que sembla versió romànica de «*ministerium* sabateriorum e sahonatorium» en un text de 1372 (*InvLC*, s. v. *saó*).

En el S. xv aquesta forma es va ja enratint, però encara la trobem en alguns docs. de llenguatge legalista (Barcelona, 1462, RLR LXV, 89), algunes vegades en Eiximenis i en StVicentF (*Quar.*, 176.171), fins en JoMartorell, i especialment en poesia; assegurada pel metre en Ausiàs: «S' algú pogués - de Fortuna tener, / ab un fort clau - sa roda quant és sus, / fóra-li bo - anar amunt e jus / soferint mals, - per trobar tal *mester*: / mas los metalls - no han tanta vigor / --» (xxxii, 3d); «creya de cert - aquell no ésser Déu, / mas ja retut - son esperit en creu, / sabé -l *mester* - que Paradís procura» (v, 2b), o sigui 'l'ofici, la funció, l'acció'.

Acabada l'Edat Mitjana aquesta forma s'antiquà pertot menys a les Illes, on ha seguit usant-se encara fins avui, si bé en concurrència amb *menester* (Moll, *AORBB* III, 23), almenys en les locucions verbals de necessitat o obligació, especialment *haver mester*: «Ara dic jo que sou llest, / Piramo, tant com n'hi haja, / pues, per llevar-vós la vida / no heu hagut *mester* comare», «obriu-vos, dues parets / -- / que jo quan l'haureu *mester* / vos daré una abeurada... / no de guix!, sinó de chuya, / que més revé y aguanta», GRoca Seguí (*P. i Tisbe*, JMBover, *BiEscBal.* II, 278.79.4, 276.17.1); «m'han dit que *ha mester* / una bona criada. / --La cerc ja fa temps»; «hem *mester* fer qualque cosa», PdAPenya (*Poe. Pop.*, p. 13; *IdOr* I, 60); «cadascú està obligat / a cercar lo que *ha mester* / --», cobra pop. mall. (Moll, *Amoroses*, 74).

Igualment Men.: «Lo qu'un fumadó *ha mester*, / és pipa, canó i broquet, / és tabac i ganivet, / esca i pedra i foguer», Camps Merc. (*Folk.* I, 93). També en la construcció amb *de*: «a Xorrigo varen *haver de mester* un pastor --», *Arx. Ll. Salvador* (p. 220). I així mateix en les combinacions verbals equivalents: *és mester*, Bart. Ferrà (*Comèdies*, *IdOr* I, 167); *tenir mester*: «Brot de murta m'envia ella, / ramell que jo *tenc mester*; / jo li he enviat llorer / mascle, que és bo per ella» (Moll, *o. c.*, 101). D'Eivissa no veig més que la forma *menester* (JnCastelló, *Rond. Eiv.*, 37).

La forma *menester* guanyava, però, terreny ja des